

Zasluge Ive Glavana za razvoj neurologije u Hrvatskoj, Osijeku i Slavoniji

Silva Butković Soldo

Primarius Dr. Ivo Glavan, osnivač neuropsihijatrije u Osijeku, bio je nesumnjivo jedna od najzaslužnijih ličnosti hrvatske neurologije (1). Stoga je Osječka bolnica posebno ponosna na njegovo djelo, koje je daleko nadilazilo lokalne okvire. To vrijedi posebno za odjele neurologije i psihijatrije, koje su se doduše osamostalili kasnije nego u drugim središtima Hrvatske, ali u novije vrijeme postigli stupanj klinika, postavši značajna središta struke i znanosti, kako u Hrvatskoj tako i na međunarodnom planu, u skladu sa željama njihova velikog osnivača Glavana.

Posljednjih petnaestak godina, osobito nakon Simpozija posvećenog Glavanu u Koprivnici 10. svibnja 1997. i na temelju toga proizašle monografije, podiže se interes za njegovo djelovanje i odjeke toga djelovanja u Osijeku, ali i šire, osobito nakon dolaska i djelovanja profesora Boška Barca, koji tijekom njegova djelovanja u Osijeku od 1995. do 2001. podiže našu neurološku službu do međunarodne razine, uvijek naglašavajući tradiciju naše bolnice i našeg odjela upravo temeljem činjenice da je taj odjel osnovao Ivo Glavan, u ono vrijeme vjerojatno najznačajniji i tada najbolje educirani neurolog u Hrvatskoj i tadašnjoj Jugoslaviji.

Pozivajući se na nedavno objavljeni rad profesora Pave Filakovića (2), u kojem su iz analize njegove osobnosti i rezultata djelovanja primariususa Glavana, osobito unaprjeđenja neurološke i psihijatrijske službe u Osijeku, sažeto izneseni relevantni podatci o njegovu životu i radu u Osijeku, te ih nema potrebe ponavljati, uz one koje su objavili Kovačić (3), Dugački (4) i Mandić (5) u monografiji o Glavanu iz 1997. godine.

U svom osvrtu na odjek Glavanova djelovanja u Hrvatskoj, Osijeku i Slavoniji posebno sam se osvrnula na ranije napise o razvoju neurologije u prilogima Maglajlića (5) i Barca (1, 6), te analize dokumentacije Klinike za neurologiju KBO Sveučilišta «J. J. Strossmayera» u Osijeku.

Njegova je, gotovo tragična sudbina, da usprkos velikim odricanjima i izuzetnim naporima, predloženim programima kojima je ponavljano pokušavao unaprijediti uvjete rada neuropsihijatrijske službe u Osijeku i Slavoniji, a uspijevaao vrlo malo - i to u posljednjim godinama njegovog aktivnog života, prvenstveno bila vezana za činjenicu, što je brzo nakon njegova dolaska u Osijek došlo do burnih ratnih zbivanja, u kojima je, kao što je u takvim uvjetima pravilo, ljudski život i zdravlje dolazi gotovo u posljednji plan. Svi napisi o Glavanu ističu njegovu visoku humanost, ljud-

sku dobrotu i brigu za ljude, što je došlo do izražaja odmah nakon njegova nastupa, kad je pozvao državnog tužitelja da se upozna s uvjetima postupanja s psihotičkim bolesnicima u tadašnjoj Osječkoj bolnici i da mu osigura bolje uvjete za ove najteže psihijatrijske bolesnike. I Mandić (5) i Filakovica (2) smatraju da se Glavan potihom nadao, da će mu, ako ne dobije tražene uvjete, biti dozvoljen povratak u Zagreb. Kada su mu ipak dali najnužnije, iako ne i adekvatne, prostorije za bolesnike, počeo se i u takvim lošim uvjetima truditi da podigne razinu brige i liječenja neuropsihijatrijskih bolesnika, u skladu s njegovim humanim načelima. Na «odjelu» od dvije sobe s ukupno 14 kreveta dobio bolničara s internog odjela koji je ujedno radio i u mrtvačnici, te po jednu sestru milosrdnicu, paziteljicu i spremačicu. Očito je mogao osigurati kakvu-takvu službu za neurološke i psihijatrijske bolesnike samo uz izuzetnu samopožrtvovnost, osobito za njega, koji je prije toga radio u Zagrebačkoj Zakladnoj bolnici (danas KBO «Sv. Duh» u Zagrebu), prije toga obišao tada elitne bolnice: neurologije u Parizu (Dégérinea, Pierrea-Mariea, Babinskog, Ch. Foixa) neurokirurgiju u Berlinu (profesora Tönnisa), te polikliniku prof. Binga u Baselu.

Brzo nadošle ratne nevolje, o kojima malo znamo, zasigurno mu nisu pomogle da postigne makar minimalni napredak u podizanju kvalitete rada ili uvjeta smještaja i liječenja bolesnika. Poslijeratni uvjeti, prema opisu prof. Mandića (5), bili su još i lošiji nego ranije, i tako ostaje sve do 1957. godine, kada dobiva nove prostorije u zgradi bivšeg Higijenskog zavoda s ukupno 54 postelje u tri etaže, te mu se odobrava tri specijalizanta. Koliko je vodio računa o cjelokupnom liječenju neuroloških, ali i blažih psihijatrijskih bolesnika, vidi se i u podatku, da odmah šalje jednu sestru na izobrazbu iz fizikalne terapije zbog rane rehabilitacije neuroloških bolesnika. Stvoreni su uvjeti za uvođenje novih dijagnostičkih metoda: pregleda likvora, nativnih i kontrastnih rendgenoloških. pretrage, elektrostatus, i tada korištenih metode fizikalne terapije: galvanizacija, faradizacija, dijatermija, termoterapija, aktinoterapija, jonomodulacija. Većina od tih metoda su danas izvan uporabe, ali je tada i ta terapija nešto značila, ako ne u današnjem poimanju liječenja, onda valjda barem kao briga za bolesnika i prilog neurološkoj i psihološkoj rehabilitaciji. Da današnji neurolog ili psihijatar bude prisiljen raditi u takvim uvjetima, sigurno to nitko ne bi prihvatio. Trebalo je i tada, pogotovu odgojen na zasadama i praksi naprednih Europskih zemalja u koje se ugledao: Njemačka, Francuska, mnogo samodiscipline i odricanja, da godinama izdrži, zajedno s obitelji, raditi na napretku i održavanja medicine u takvim uvjetima. Postoje zastarjela shvaćanja i predrasude društva, pa i medicinskih radnika, koje se teško mijenjaju, da se «neuropsihijatri i tako bave «ludima», pa im mnogo i ne treba», što je, tako reći do nedavno, bilo prisutno i u našim sredinama.

Barac (1) je na 4. Kongresu neurologa u Osijeku 2005. god. sažeto opisao razvoj neurologije u Hrvatskoj: zahvaljujući sretnim okolnostima još za vrijeme Lopašićeva vođenja Neuropsihijatrijske klinike došlo je do funkcijske podjele na neurologi-

ju i psihijatriju, pa već 1971. g. dolazi i do formalnog osamostaljenja neurologije i psihijatrije u akademskom i u praktičnom smislu. Tek 1974. dolazi i do odobravanja samostalnih specijalizacija u Hrvatskoj. Glavan je sve to čitavog života morao obavljati sam, kao jedini «neuropsihijatar» u Osijeku i Slavoniji, pa iako sigurno dobro upoznat s obje struke, moralo mu je biti u navedenim uvjetima i fizički i psihički izuzetno teško. Stoga se postavlja pitanje, uspoređujući uvjete u Zagrebu i drugim većim gradovima (Split, Rijeka), je li to bilo samo nerazumijevanje sredine, ili i nešto drugo?

Klinička bolnica je povodom 50-godišnjice dolaska Ive Glavana na rad u Osijek postavila reljef s likom prim. Glavana u tadašnjoj dvorani Stručnog kolegija Odjela za neurologiju. Reljef je potom premješten pored ulaza u današnju Neurološku kliniku, kroz koji se prolazilo i u Psihijatrijsku kliniku, da bi se njegov lik i djelo približili ne samo svim liječnicima i namještenicima bolnice, nego i svima onima koje je svojim odricanjem zadužio: prošle i buduće generacije liječnika, medicinskih sestara i zdravstvenih djelatnika i bolesnika s neurološkim ili psihijatrijskim poteškoćama.

Nakon svojeg preuzimanja Neurološkog odjela prof. Barac je sustavno nastojao da se budući razvitak Odjela, uskoro Klinike, razvija s kadrovskim mogućnostima sredina, ugrađujući u njezinu budućnost najbolje elemente iz njezine prošlosti, u skladu s nastojanjima njezina osnivača, Ive Glavana, kao i njegovih nasljednika Maglajlića i Milića. U svojem članku iz 1996. (6) o razvoju i perspektivama osječke neurologije, godinu dana nakon svojeg dolaska piše:

«Tako je i protiv svoje volje Ivo Glavan, autor pionirskog udžbenika neurologije: "Dijagnostika živčanih bolesti", pripremljenog 1936. i izdanog 1937. god., postao osnivačem neuropsihijatrijskog odjela današnje Kliničke bolnice Osijek. Svojom solidnom izobrazbom na neurološkim klinikama u Francuskoj, Njemačkoj i Austriji, prim. Glavan pokušavao je prenijeti svoje iskustvo i ljubav prema neurologiji u novu sredinu. Nakon mnogih poteškoća i, očito, nerazumijevanja sredine, dobio je na raspolaganje dvije bolesničke sobe sa 14 kreveta na Internom odjelu za muške bolesnike i 2 sobice u potkrovlju na Dermatovenerološkom odjelu sa 8 postelja za ženske bolesnike. Uvjeti rada bili su više nego skromni, ali je Glavan, iako sâm, nastojao uvesti najbolja iskustva tadašnje neurologije i psihijatrije u praksu osječke Bolnice. S izuzetno malim brojem osoblja, uz prekid od 1944. do 1946. god. kada je Odjel bio zatvoren, nastavlja takvim samoprijegornim radom sve do 1957. god., kada uspjeva zalaganjem tadašnjeg ravnatelja Bolnice preseliti odjel iz stare zgrade Bolnice u zasebnu zgradu bivšeg «Higijenskog zavoda»: nakon najneophodnije adaptacije zgrade na Odjelu su smještene 54 postelje u tri etaže: prizemlje i prvi kat za živčane bolesnike, a podrum za duševne bolesnike.»

I dalje:

«Sukladno njegovu humanom pristupu liječenja duševnih bolesnika i nužnog bavljenja psihijatrijom, stručno i znanstveno se ipak prvenstveno bavio svojom glavnom životnom ljubavlju, neurologijom, pa je na temelju pomnog kliničkog promatranja objavio za ono vrijeme i tadašnje uvjete respektabilne radove iz tog područja. Prateći svjetsku literaturu i kao čest posjetilac evropskih neuroloških

Zgrada Klinike za neurologiju - pogled sa istočne strane

klinika objavio je još tri izdanja svoje knjige "Živčane bolesti", koja su prerasla standardni udžbenik i postali pravi hrvatski priručnik (Handbuch) za neurološke bolesti, kakvih je u to vrijeme imalo malo naroda u Evropi, a na kojem su se odgajale mnoge generacije ne samo neuropsihijatarata i neurologa, nego i drugih liječnika, - ne samo u Hrvatskoj, nego i u drugim zemljama bivše Jugoslavije. Na taj je način osnivač osječke neurologije u značajnoj mjeri izvršio i kulturnu misiju hrvatske medicine, označivši prvo plodno razdoblje razvoja neurologije u Hrvatskoj, što će biti pretpostavka za kasniji intenzivniji razvoj hrvatske neurologije u smislu razvoja užih područja neurološke struke i znanosti. *Glavan je gotovo još od prvih godina nakon*

2. svjetskog rata upozoravao na deficitarno stanje neuropsihijatrijske službe slavonske regije, predlažući da se u osječkoj bolnici sagradi suvremeni neurološki odjel sa 100 bolesničkih postelja i odgovarajućim uređajima. Predlagao je i da se uredi duševna bolnica sa smještaj i rehabilitaciju duševnih bolesnika i liječenih alkoholičara.»

Zgrada Klinike za neurologiju - pogled sa sjeverne strane

Prema mnogim svjedočenjima i citiranim napisima primarius Ivo Glavan je svoje psihičke traume liječio druženjem bliskih mu intelektualaca u Osijeku, posjetima kazalištu, rođacima u Zagrebu ili Rijeci. Ipak mu je glavna terapija bila pisanje novih izdanja njegov knjige, koja je postala enciklopedija znanja i priručnik za neurologe i srodne specijaliste ne samo u svim republikama bivše države, nego i u susjednim državama. Tako je u izdanju «Medicinske knjige Beograd» (tisak Gradsko grafičko poduzeće «Štampa» Osijek, 869 stranica) 1951. g. izašlo Drugo izdanje knjige, a 1957. g. u izdanju «Medicinske knjige Beograd-Zagreb» Treće izdanje (936 str.).

Barac (6) dalje opisuje razvoj osječke neurologije:

«1963. god. bude izabran za šefa Odjela dr. Atif Maglajlić. Velika je Maglajlićeva zasluga da je odmah po dolasku, shvativši potrebe suvremene neurologije i psihijatrije, počeo intenzivno razvijati koncept razvoja užih djelatnosti obje struke, tada još jedinstvene, čime je i stvorio temelje razvoja moderne osječke neurologije, pa i psihijatrije. Istovremeno se zalažući za proširenje Odjela, nažalost opet uz kompromisne adaptacije i improvizacije, uspio je povećati kapacitet odjela na 81 bolesničku postelju, nastojeći povećati liječnički kadar, uspjevši dovesti veći broj novih specijalizanata. Neki su od njih kasnije postali priznati stručnjaci u okviru neurologije odnosno psihijatrije u Hrvatskoj.

Razvoj hrvatske neurologije u tom vremenu bio je označen razvojem novih područja neurologije unutar tada još zajedničke struke neuropsihijatrije, što će osobito doći do izražaja nakon osnivanja prve hrvatske Neurološke klinike na Rebru u vrijeme "hrvatskog proljeća" 1971. god. Paralelno s uvođenjem novih tehnologija u našu sredinu, razvijaju se nova područja neurologije: elektroencefalografija, epileptologija, elektromioneurografija, neuromuskularne bolesti, cerebrovaskularne bolesti, intenzivna neurologija, elektromiografija, ultrazvučna dijagnostika, demijelinizacijske bolesti i multipla skleroza, bolesti kretanja ("ekstrapiramidalne bolesti"), dječja neurologija, neurologija ponašanja (4,5,6). U skladu s takvim shvaćanjem Maglajlić je svoje specijalizante usmjeravao u uža područja djelovanja još tijekom specijalizacije. Na relativno malom krevetnom prostoru za potrebe neurološke struke osnovao 5 odsjeka: za cerebralne i vaskularne bolesti (s 12 postelja i ambulantom), za epilepsiju i smetnje svijesti (s 12 postelja, EEG kabinetom i dispanzerom za epilepsiju), za neuromuskularne bolesti (s 9 postelja, kabinetom za EMG i ambulantom), za pedoneuropsihijatriju (s 10 postelja, ambulantom i logopedom), za psihomedicinu saobraćaja (sa 6 postelja). 1964. god. osniva Centar za psihomedicinu saobraćaja, koji 1969. god. prerasta u Institut s nizom uspješnih internacionalnih «Simpozija o psihomedicini saobraćaja». U to vrijeme suradnici Bolnice intenzivno sudjeluju u stručnom i znanstvenom radu, pa sam Maglajlić postaje profesorom na Fakultetu za prometne znanosti, a kasnije i na Medicinskom fakultetu, dok niz suradnika Odjela stječe magistarska i doktorska znanstvena zvanja. Nakon njegove prerane smrti 1975. god. rukovođenje odjela preuzima njegov asistent, kasniji profesor neurologije zagrebačkog Medicinskog fakulteta, dr. Stanko Milić, koji nastoji nastaviti započetu stručnu i znanstvenu aktivnost odgoja mlađih neuroloških kadrova u smislu svladavanja novonastalih područja neurologije.

Novi poticaj za razvoj osječke neurologije predstavljala je inicijativa za uvođenje područnog studija medicine u Osijeku kao dislociranog studija Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Time je još više naglašena potreba intenzivnog stručnog i znanstvenog rada, sudjelovanja na domaćim i međunarodnim znanstvenim sas-

tancima, kao i nastojanje da se stvore lokalni kadrovi, koji bi dijelom mogli preuzeti nastavu za potrebe dodiplomskog medicinskog studija. Značajan poticaj razvoju neurologije u Hrvatskoj dolazi iz Zagreba 1971. god. stvaranjem samostalne Neurološke klinike («Rebro») u Zagrebu, a nekoliko godina nakon toga i uvođenje samostalnih specijalizacija iz neurologije odnosno psihijatrije. Ovaj proces teče u Osijeku ipak s određenim kašnjenjem, tako da do osamostaljenja neurološkog i psihijatrijskog odjela dolazi tek 1987. god., nakon čega uskoro i oba odjela stječu nazive klinika. Dodiplomska nastava neurologije organizira se u Osijeku u organizaciji Neurološke katedre Medicinskog fakulteta u Zagrebu uz sudjelovanje članova osječkog Odjela (kasnije Klinike).

Vojna agresija tzv. JNA na Hrvatsku i ratna zbivanja u gotovo opkoljenom Osijeku u okviru pokušaja realizacije ideje "velike Srbije" donijela su neprijateljska razaranja u samo središte grada, a Klinička bolnica doživljava teška oštećenja uz ozbiljna materijalna i kadrovska osiromašenja. Veći broj liječnika i personala srpske nacionalnosti odlazi iz grada, pa time dolazi do teškoća u osiguranju funkcije dotadašnjih stručnih aktivnosti, a također i do poremećaja obavljanja nastavnih djelatnosti. Liječnički tim neurologa pod rukovođenjem prim. dr. Vlade Balentića, a uz pomoć nastavnika Neurološke katedre Medicinskog fakulteta u Zagrebu, u potpunosti svladava nastale teškoće rješavajući na zadovoljavajući način probleme struke i nastave. Pri tome treba naglasiti da je malobrojni kadar liječnika i drugog personala, osobito medicinskih sestara i tehničara, i u najtežim uvjetima samozatajno i uz značajno povećane obveze, uspijeva na visoko kvalitetan način osigurati potrebnu neurološku dijagnostiku i liječenje bolesnim građanima, a osobito ranjenim braniteljima, u suradnji s drugim medicinskim stručnjacima KBO. I u ratnim uvjetima nastavlja se edukacija mlađih kadrova njihovom specijalizacijom u okviru KBO i zagrebačkih neuroloških klinika Rebro KBC i KB "Sestre milosrdnice". Od 1992. god. preuzima neposrednu brigu za organizaciju stručnog rada Odjela za neurologiju prof. Dubravko Božičević u koordinaciji s prim. Balentićem, no zbog nedovoljnog broja liječnika sa znanstveno-nastavnim zvanjima odjel gubi naziv klinike. Dodiplomska nastava se organizira sudjelovanjem članova Neurološke katedre Medicinskog fakulteta u Zagrebu i prisutnih specijalista (Balentić, Palić, Radanović, Kukić, Kadojić, Sušak).»

Pri planiranju daljeg razvoja Kliničke bolnice Osijek, pogotovo u nastojanju stabilizacije rukovođenja i osiguranje neophodnog razvoja Odjela za neurologiju nakon potrebnih konzultacija, u dogovoru s rukovodstvom KBC-a i Medicinskog fakulteta u Zagrebu, Ravnatelj KBO, tada primarius Krešimir Glavina poziva uglednog profesora, međunarodno priznatog kliničara i znanstvenika Boška Barca, da preuzme rukovođenje Neurološkog odjela i organizira nastavu neurologije u okviru osječkog dislociranog studija zagrebačkog Medicinskog fakulteta. Kao da je to sudbina htjela, 1. 8. 1995. god. prof. dr. Boško Barac, redoviti profesor neurologije

Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu nastupa funkciju novoizabranog šefa Odjela i voditelja dislociranog studija neurologije u Osijeku. Već krajem iste godine završena je procedura na Medicinskom fakultetu za ponovno dodjeljivanje naziva klinike Odjelu za neurologiju Kliničke bolnice Osijek. Nastupa novo razdoblje entuzijazma i pokušaja da se što prije nadoknadi vrijeme i snage izgubljene u ratnim viorima Domovinskog rata i života Grada u okruženju, pod stalnim napadima agresora.

Profesor Barac, što se tek kasnije doznaje, ne samo kao veliki poštovalac pok. primariusa Glavana, nego i ženidbenim rodbinskim vezama usko povezan s obitelji

Klinika za neurologiju - obrada pacijenta

Glavan, i sam ponosan da pred svoju mirovinu, pun iskustava i znanja, doživjevši i sam slične izraze nezahvalnosti i ne dočekavši da u Zagrebu do kraja ostvari započete programe u korist hrvatske neurologije, s velikim se elanom prihvaća zadanog posla. Uvodi redovite didaktičke vizite, stručne sastanke posvećene terminologiji, radi individualno s mlađim kolegama koji imaju želju za znanstveni rad,

nastojeći stimulirati, uz pomoć i podršku Ravnatelja Glavine i dekana profesora Tucaka, stjecanje znanstvenih stupnjeva za mlađe kadrove. Posebno se angažira da se Klinika, šaljući svoje predstavnike na međunarodne znanstvene sastanke, predstavi u zemlji i u inozemstvu, te da stečena znanja prenesu u Osijek. Tako suradnici Klinike, ali i kolege suradnih disciplina, sudjeluju na domaćim i međunarodnim sastancima. Nastavlja Znanstveni projekt započet u Zagrebu, te ga obnavlja pod nazivom «Neurologija ponašanja» s novim suradnicima iz Kliničke bolnice Osijek.

Profesor Barac vrlo vješto kroz sada već duži niz godina marljivoga rada na projektu oživljavanja Glavanove ideje o neurologiji prepoznaje u već postojećem mladom

Klinika za neurologiju - briga za dobrobit pacijenta na prvom mjestu

kadru vrlo veliki potencijal kako u znanstvenom tako i stručnom pogledu. Razvojem Medicinskog fakulteta u Osijeku te njegovim osamostaljenjem 1998. g. Barčeva misija dobija novu dimenziju: osječkoj neurologiji potrebni su novi bedemi na kojima bi se razvijala ne samo kao klinika već kao i nastavna baza za educiranje mladih liječnika te ih on vidi u nekolicini bliskih suradnika koji su mu bili neizmje-

rna potpora, a istovremeno vrlo vrijedni učenici. Barac do svoga odlaska u mirovinu, 2002. g. u potpunosti uspjeva u svom nastojanju da vrati status klinike sada već iznova obnovljenoj Klinici za neurologiju.

Djelatnici Klinike u značajnoj mjeri stječu znanstvene i akademske titule, tako da tijekom petnaest godina, od 1995 do 2002 na Neurološkoj klinici dobiva stupanj doktora znanosti petero kolega, a jedno od njih stječe znanstveni stupanj izvanrednog profesora, a dvoje titulu docenta.

Prof Barac po svom odlasku vođenje Klinike prepušta dr. Butković Soldo, tada izvanrednom profesoru. Rad Klinike ne samo da se usmjerava ka razvoju već postojećih grana neurologije već, potaknuti iskustvima prikupljenim na brojnim međunarodnim skupovima, potiče se razvoj dotad zapostavljene neurorehabilitacije i restauracijske neurologije. Osječka Klinika za neurologiju, osnivanjem istoimenog kliničkog odjela postaje jedina takva u Hrvatskoj.

Od 2002.g. do danas na Klinici rade tri magistra znanosti, jedan docent, jedan izvanredni i jedan redoviti profesor te jedan redoviti profesor u trajnom zvanju. Intenzivno se i dalje potiču kolege, napose one mađe, na intenzivan znanstveni rad te unaprijeđenje Klinike kao nastavne baze zahtijevajući od svih asistenata samo izvrsnost i veliku posvećenost radu.

Sadašnja organizacija Klinike za neurologiju:

1. Klinički odjel za cerebrovaskularne bolesti

- Prof. dr. sc. Dragutin Kadojić
- Mr. sc. Marija Čandrlić
- Dr. Krunoslav Buljan

2. Klinički odjel za intenzivnu njegu

- Doc. dr. sc. Branko Radanović
- Dr. Jasna Hanižjar-Berlančić
- Dr. Ružica Palić Kramarić
- Dr. Mihael Mišir
- Dr. Ivana Hegeduš

3. Klinički odjel opće neurologije

- Prof. dr. sc. Davor Jančuljak
- Mr. sc. Ivanka Štenc Bradvica

4. Klinički odjel za neurorehabilitaciju i restauracijsku neurologiju

- Mr. sc. Darko Šimun Vukašinović Šoljačić

5. Klinički odjel za epilepsije i smetnje svijesti

- Dr. Renata Sušak
- Dr. Stjepan Jurić

6. Klinički odjel za neuromišićne bolesti

- Dr. Sanja Mišević
- Dr. Svetlana Tomić
- Dr. Lidija Knežević

Na Klinici za neurologiju trenutno imamo petero specijalizanata: dr. Tea Mirošević Zubonja, Dennis Czersky-Hafner, Julija Rimac, Mirjana Čubra i Mirko Porobić.

Klinika od vremena profesora Barca postaje aktivna u dodiplomskoj i poslijediplomskoj nastavi: organizira se niz kratkih poslijediplomskih tečajeva za neurologe, psihijatre, njihove suradnike i liječnike opće medicine, izborne predmete iz neurologije u dodiplomskoj nastavi, kao što organizira i tečajeve na nacionalnim i međunarodnim simpozijima i kongresima.

Klinika je u proteklih 10-ak godina kao nastavna baza pri Medicinskom fakultetu u Osijeku organizirala sedam poslijediplomskih tečajeva II. kategorije na kojem su osim domaćih sudjelovali i brojni međunarodno priznati predavači.

Profesorica Soldo i suradnici organizirali su tri kongresa: 1. hrvatski kongres iz neurorehabilitacije i restauracijske neurologije s međunarodnim sudjelovanjem 2004. g. s oko 350 sudionika; 4. hrvatski neurološki kongres s međunarodnim sudjelovanjem 2005. godine, na kojem je sudjelovalo 250 sudionika te 2. hrvatski kongres iz neurorehabilitacije i restauracijske neurologije 2007. g. s gotovo jednakim odazivom.

Protekla dva desetljeća osječka neurologija prošla je kroz veliki niz uspona i padova u svom radu, kako zbog utjecaja teških društveno-političkih zbivanja tako i zbog brojnih ekonomskih i financijskih problema s kojima se nažalost susreće i danas. Jedna je misao vodilja bila i ostala sve prisutna u radu Klinike, a ta je da postoji neminivan potencijal pohranjen u ljudstvu koji održava osječku neurologiju na životu. Primarijus Glavan, veliki vizionar i veliki entuzijast prije par desetljeća postavio je vrlo visok cilj, a taj je sagrađiti, stvoriti i opremiti suvremeni neurološki centar za cijelu slavonsku regiju, a i šire. Danas, kada smo nadomak ostavrenju njegove velike ideje možemo samo reći kako smo neizmjerno zahvalni čovjeku koji je vjerovao u osječku neurologiju, u svoje učenike i u buduće generacije te im povjerio tako važnu zadaću, a ta je rasti svakodnevno u skladu s njegovom vizijom. Također neizmjerno smo zahvalni svim našim prethodnicima i učiteljima, svima

koji su tome doprinjeli i doprinose te osobito i svim kolegicama i kolegama koji su se odazvali da zajednički nastavimo razvijanjem naše struke u njezinim praktičnim aplikacijama i u znanstvenim projektima bez kojih ne bi bilo napretka ni boljitka za naše bolesnike.

LITERATURA

1. Boško Barac: Razvoj i perspektive hrvatske neurologije. Zbornik radova 4. Hrvatskog neurološkog kongresa. Neurol.Croat. 2005, Vol 54, Suppl. 4: 1-9
2. Pavo Filaković: Prim. dr. Ivo Glavan (1898. - 1977.), osnivač odjela za neuropsihijatriju u Osijeku. Med Vjesn. 2009; 41(3-4): str 61.
3. Milivoj Kovačić: Prim. dr. Ivo Glavan, Koprivnica, 1898. – Osijek,1977. Povodom 99. obljetnice rođenja i 20. obljetnice smrti. U: Prim. dr. Ivo Glavan. (Monografija). Gl. ur. : Dr. Milivoj Kovačić. DTS Koprivnica, 1997. str: 7-32.
4. Vladimir Dugački: Zagrebačko razdoblje Ive Glavana (2923-1940). U: Prim. dr. Ivo Glavan. (Monografija). Gl. ur. : Dr. Milivoj Kovačić. DTS Koprivnica, 1997. str: 33-46.
5. Nikola Mandić: Život i djelo dr. Ive Glavana u Osijeku. U: Prim. dr. Ivo Glavan. (Monografija). Gl. ur. : Dr. Milivoj Kovačić. DTS Koprivnica, 1997. str: 63-64.
6. Boško Barac: Razvoj i perspektive osječke neurologije. Development and Perspectives of Osijek Neurology. In Croatian. Summary in English. Med Vjesn (28) 1996: 95-100
7. Maglajlić A: Neuropsihijatrijska patologija i rad Odjela u razdoblju 1963-1974. Medicinski vjesnik (Osijek) 1975: 53- 64.
8. Barac B: On the development of Croatian neurology. Acta medica Croatica, 1993; 47:55-60.
9. B. Barac: Ivo Glavan i "neurologija ponašanja". Med Vjesn. (29) 1997: 139-145.